

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *03 Гуманітарні науки*

Код та найменування спеціальності *035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – французька*

Освітньо-професійна програма *035 Філологія*

Ступінь вищої освіти *бакалавр*

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності № 035 Філологія
« 05» вересня 2024 р. протокол № 1

Реєстраційний номер в навчальному відділі

K07-88/2024-25

1. Загальна інформація

[української та іноземної філології](#)

Кафедра:

Викладач: Віват Г. І., професор кафедри української та іноземної філології, доктор філологічних наук, професор

Контакти:
gvivat@ukr.net

[Профайл](#)

Освітній компонент викладається на 1 курсі у 2 семестрі (денна форма)

Кількість кредитів ECTS - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин: денна форма	Усього	лекції	практичні
	30	14	16
Самостійна робота, годин	Денна – 60		

[Розклад занять](#)

2. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент (ОК) «Вступ до літературознавства».

Завданням освітнього компонента є прилучення здобувачів вищої освіти до культурної скарбниці людства у її літературному сегменті та орієнтування в сучасній проблематиці культурно-літературного процесу, а також формулювання цілісної системи філологічного мислення та фахового аналізу художньо-літературних явищ.

У результаті опрацювання освітнього компонента здобувач повинен

знати:

- основні концептуальні положення з історії та методології літературознавства;
- специфіку літератури як виду мистецтва;
- ключові концепти літературознавчої генології;
- ознаки системності літератури;
- параметри поетики літературного твору;
- основні рівні стилістики художнього тексту;
- закономірності літературного процесу.

вміти:

- аналізувати історичні аспекти літературознавства;
- досліджувати літературний твір в параметрах основних видів мистецтва;
- проводити цілісний літературознавчий аналіз художнього явища;
- досліджувати поетику літературного твору;
- аналізувати тенденції літературного процесу.

3. Мета освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Вступ до літературознавства» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією літературознавства, зі специфічними

ознаками літератури як виду мистецтва та необхідними складовими літературознавчого аналізу.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компонента «Вступ до літературознавства» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти за спеціальністю 035 "Філологія"](#) та [Освітньо-професійній програмі "Філологія"](#) підготовки бакалаврів.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- 6) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- 7) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 10) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 11) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- 12) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 13) Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- 1) Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- 5) Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.
- 7) Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

Програмні результати навчання

8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).
15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

5. Інформаційний обсяг освітнього компонента

5.1 Перелік лекційних завдань

Змістовий модуль 1: Література як вид мистецтва

№ теми	Зміст теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Тема 1. Література як вид мистецтва. Роди і жанри літератури: епос, лірика, драма. Функції художньої літератури.	2

2.	Тема 2. Художній образ як основа мистецтва. Класифікація художніх образів: за чуттєвими вимірами; за семантикою; за ступенем узагальнення; за структурою.	2
3	Тема 3. Поетика художнього твору, змістові чинники: тема; проблема; ідея; пафос і його різновиди; конфлікт.	2
4	Тема 4. Поетика художнього твору, формальні чинники: сюжет і фабула художнього твору; класифікації сюжетів художньої літератури.	2

Змістовий модуль 2: Віршування

№ теми	Зміст теми	Кількість годин
		Денна форма
1.	Тема 1. Автор у творі: шляхи читацького наближення. Автор в художньому просторі літературного твору (реальна особа, образ-автопортрет, автор-творець);	2
2.	Тема 2. : Читач у структурі літературного процесу. Типологія читача (історико-літературний, психологічний, соціологічний підходи). Читач реальний (експліцитний) та умовний (імпліцитний). Образ читача в художньому творі.	2
3.	Тема 3. Образність та експресивність художньої мови. Тропіка. Тропи як образні означення предмета, явища, поняття, стану, дії. Прийоми художньої увиразності, побудовані на тотожності. Метонімія (антономазія, евфемізм, перифраз, синекдоха). Тропи як образні означення предмета, явища, поняття, стану, дії (епітет, порівняння). Метафора, її функції та різновиди. Іронія, гротеск, алегорія, символ, емблема як види тропів. Додаткові теми.	2
Разом		14

5.2. Перелік практичних робіт

№ з/п	Теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Література як вид мистецтва: виписати та зіставити визначення мистецтва Г. Гегеля, І. Франка, О. Потебні, Є. Маланюка, Х. Ортеги-і-Гассета, Б. І. Антонича.	2
2	Художній образ у літературі: класифікація художніх образів залежно від смислового значення, предметного принципу, чуттєвих вимірів..	2
3	Генерика художньої літератури: з'ясувати три способи відтворення життя як умову формування та розвитку основних видів і жанрів художньої літератури; обумовленість літературних жанрів історичним рівнем розвитку мистецтва слова та мінливим характером художнього змісту.	2
4	Літературний твір як художня цілісність. Сюжет і композиція (на матеріалі роману у віршах «Маруся Чурай»): з'ясувати зміст понять “фабула” , “сюжет”, “композиція”; простежити за текстом роману у віршах «Маруся Чурай») розвиток сюжету і з'ясувати	2

	ідейно-художню функцію композиції.	
5	Образність художньої мови. Тропи: вписати приклади тропів з лірики поетів-символістів ХХ ст. (П. Верлена, Л. Костенко, Ш. Бодлера).	2
6	Засоби образності і виразності поетичного синтаксису: вписати приклади поетичних фігур з творів поетів-романтиків (Дж. Байрон, А. Міцкевич).	2
7	Віршування: вписати приклади основних метрів силабо-тоніки, дольник та верлібр з творів сучасних поетів (ямб, хорей, дактиль, амфібрахій, анапест, дольник, верлібр)	2
8	Віршування: осмислити техніку українського віршування; знати особливості віршопорядку і основні системи віршування (мелодійне, квантитативне, квалітативне). Вписати приклади основних метрів силабо-тоніки, дольник та верлібр з творів сучасних поетів.	2
	Усього	16

5.3.Перелік завдань до самостійної роботи

№ п/п	Назва теми Теми для студентських проєктів та презентацій	Кількість годин
		Денна форма
1.	1. Прокоментуйте висловлювання В. Гюґо: «Кам'яна книга звільнить місце міцнішій і довговічній книзі – паперовій» . 2. Створіть презентацію за цим висловом В. Гюґо.	5
2.	Дослідіть специфіку комунікативної функції літературі (літературні твори на вибір).	5
3.	1. Виокремте давньогрецькі музи, які опікувалися мистецтвом літератури. 2. Зробіть висновок про значення художньої літератури в уявленнях давніх греків.	5
4.	Висловіть своє враження від презентації до лекції. Запропонуйте власну.	5
5.	Дослідіть і презентуйте творчу діяльність О. Потебні в літературознавстві	5
6.	Презентуйте декілька конфліктів, які є актуальними для світової літератури всіх часів і народів.	5
7.	1. Дослідіть (анкетування, опитування) популярність художнього пафосу серед своїх друзів, одногрупників. 2. Створіть колективну інфографіку «Популярна серед філологів авторська емоційність».	10
8.	1. Створіть когнітивну карту «Поетика художнього твору», використовуючи технології mine-map, карта-шлях, карта-огляд. 2. Поясніть графічні позначення типів сюжетів і композицій художніх творів. 3. Наведіть приклади таких типів сюжетів і видів композицій з літератури ХХ століття.	10
9.	Проаналізуйте схему-мейдмепінг, присвячену художній мові. Створіть власну когнітивну карту, використовуючи	10

	технології міне-мар, карта-шлях, карта-огляд. (неокласиків, модерністів, постмодерністів).		
	Усього	60	

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують опрацювання зазначеного освітнього компонента (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- модульні контрольні роботи;
- тестування знань здобувачів з певних тем або з певних окремих питань ОК;
- виконання і захист практичних/самостійних робіт;
- усне опитування;
- тощо.

Підсумковий контроль – *диф. залік*

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна форма	Заочна форма
Лекційний курс	-	-
Практичні роботи*	40	-
Самостійна робота*	15	-
Тестування*	10	-
Усне опитування	35	-
Всього	100	-

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті.](#)

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Практичні роботи для денної форми навчання

37 - 40 балів	<i>Здобувач активно працює на практичних заняттях, відповідає без помилок або помилки незначні</i>	відмінно
35 – 37 балів	<i>Здобувач активно працює на практичних заняттях, відповідає, при відповідях можуть бути допущені незначні помилки</i>	дуже добре
30 – 34 балів	<i>Здобувач активно працює на практичних заняттях, відповіді неповні, допущені граматичні та лексичні помилки</i>	добре
18 – 29 балів	<i>Здобувач активно працює на практичних заняттях, відповіді незадовільні, допущені грубі граматичні та лексичні помилки</i>	достатньо
0 -17 балів	<i>Заняття не відпрацьовані, здобувач на більшій половині занять неактивний, або взагалі відсутній на заняттях без поважної причини</i>	незадовільно

Самостійна робота для денної форми навчання

15 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
10-14 балів	Самостійна робота відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
7 – 9 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
5 – 6 балів	Самостійна робота відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0-4 бали	Самостійна робота не відпрацьована або дані незадовільні відповіді з грубими помилками	незадовільно

Тестування

9,0-10,0	90 - 100 % правильних відповідей	відмінно
8,0 -8,9	74 – 89% правильних відповідей	дуже добре
7,0 – 7,9	60 – 73% правильних відповідей	добре
5,0 – 6,9	35 – 59 % правильних відповідей	достатньо
0 – 4,9	0-35 % правильних відповідей	незадовільно

Усне опитування

35	Відповідь дана цілком вірно, з необхідними поясненнями	відмінно
30-34	Відповідь дана вірно, з необхідними обґрунтуваннями, але з незначними лексичними та граматичними помилками	Дуже добре
25-29	Відповідь дана вірно, але без обґрунтувань, з незначними лексичними та граматичними помилками	добре
20-24	Відповідь не повна, подана без обґрунтувань або з лексичними та граматичними грубими помилками	достатньо
0-19	Відповідь на питання дана не повна та з лексичними та граматичними грубими помилками, або взагалі не надано	незадовільно

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально- демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, мозговий штурм, проєктний метод), тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування.

8. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

Конспект лекцій з освітнього компонента "Вступ до літературознавства" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищ. освіти ступеня "бакалавр" спец. 035 Філологія галузі знань 03 "Гуманітарні науки" / Г. І. Віват ; відп. за вип. О. І. Філіпенко ; Каф. української та іноземної філології. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 123 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2729498>

Методичні вказівки для практичних занять з освітнього компонента "Вступ до літературознавства" [Електронний ресурс] : для здобувачів вищ. освіти ступеня "бакалавр" спец. 035 Філологія галузі знань 03 "Гуманітарні науки" / Г. І. Віват ; відп. за вип. О. І. Філіпенко ; Каф. української та іноземної філології. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 15 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2729585>

Методичні вказівки для практичних занять (теми для дискусій) з освітнього компонента "Вступ до літературознавства" [Текст] : для здобувачів вищ. освіти ступеня "бакалавр" спец. 035 Філологія галузі знань 03 "Гуманітарні науки" / Г. І. Віват ; відп. за вип. О. І. Філіпенко ; Каф. української та іноземної філології. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 9 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2729696>

Методичні вказівки для самостійної роботи з освітнього компонента "Вступ до літературознавства" [Текст] : для здобувачів вищ. освіти ступеня "бакалавр" спец. 035 Філологія галузі знань 03 "Гуманітарні науки" / Г. І. Віват ; відп. за вип. О. І. Філіпенко ; Каф. української та іноземної філології. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 13 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2729626>

Методичні вказівки до індивідуальної роботи (до виконання проєктів та презентацій) з освітнього компонента "Вступ до літературознавства" [Текст] : для здобувачів вищ. освіти ступеня "бакалавр" спец. 035 Філологія галузі знань 03 "Гуманітарні науки" / Г. І. Віват ; відп. за вип. О. І. Філіпенко ; Каф. української та іноземної філології. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 13 с.

<https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT.2729670>

Додаткові :

1. Арістотель. Поетика / Переклад Бориса Тена. / Арістотель. — К.: Мистецтво, 1967. — 136 с.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. К.: Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Буало Н. Мистецтво поетичне. Переклад Максима Рильського / Н. Буало. — К.: Мистецтво, 1967. — 134 с.
4. Білоус П.В. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. Житомир: Рута, 2009. 336 с.
5. Віват Г. І. Наукова поезія ХХ століття: монографія / Ганна Віват. — Одеса : ВМВ, 2013. — 240 с.
6. Віват Г. І. Лірика дисидентів в інтертекстуальному полі множинності: монографія / Ганна Віват. — Одеса : ВМВ, 2010. — 368 с.
7. Віват Г. І. З роси, з води і з кетяга калини... Поезія Ігоря Калинця: монографія / Ганна Віват. — Одеса : ВМВ, 2012. — 192 с.
8. Віват Г. І. Семантика художніх символів у поетичному просторі Василя Стуса: монографія / Ганна Віват. — Одеса : ВМВ, 2014. — 244 с.
9. Віват Г. І. Їжа в пареміях: на перетині культур: монографія / Ганна Віват. — Одеса: ВМВ, 2017. — 296 с.
10. Вступ до літературознавства: Хрестоматія: Навч. посібник / Упоряд. Н. І. Бернадська.

К.: Либідь, 1995. 256 с.

11. Галич О. А. Вступ до літературознавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.

12. Кант І. Відповідь на питання, що таке Просвітництво? // Всесвіт. – 1990.– №4. – С. 158-161

13. Кант І. Мислителі німецького романтизму. – Івано-Франківськ: Лілея – НВ, 2003. – С.159-163.

14. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.

15. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.

16. Ніколенко О. М. Поезія французького символізму (Ш. Бодлер, П. Верлен, А. Рембо): Посібник О. А. Ніколенко.– Харків: Видавництво «Ранок», 2003. – С. 7-11.

17. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-е вид., випр. І доповн. К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

18. Франко І. Я. Данте Аліг'єрі. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір його поезії. / І. Я. Франко. Зібрання творів у 50 т. Т.12. – К.: Наукова думка, 1978. – С. 9-10.

19. Чижевський Д. І. Історія української літератури ХІХ століття. Романтизм. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – С.87-92.

9. Політика освітнього компонента

Політика всіх освітніх компонентів в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ](#), [вимог ISO 9001:2015 та роботодавців](#)

Викладач

/ПІДПИСАНО/

Ганна ВІВАТ

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української та іноземної філології

Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1

Завідувач кафедри

/ПІДПИСАНО/

Ольга ФІЛІПЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП *ФІЛОЛОГІЯ*

к.філол.н., доцент каф. української та іноземної філології

/ПІДПИСАНО/

Олена ЗІНЧЕНКО